

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din., za naročnike v inozemstvu 60.— Din. letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne službe je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Najnujnejše materialno - pravne zahteve slovenskega učiteljstva.

(Sprejete na seji ožjega sosveta Poverjenišva UJU, 14. aprila 1923 — glej sejno poročilo zadaj)

Stališče k zakonu o draginskih dokladah. — Zahteva odškodnine za stan in ogrev. — Selitveni in potni stroški. — Všetje vojnih let. — Uzakonjenje službene pragmatike. — Prosvetni budžet za Slovenijo.

I. ZAHTEVE PRI IZPREMEMBI ZAKONA O DRAGINSKIH DOKLADAH.

1. V členu 1. naj se uveljavi besedilo »po službenem kraju« samo za stanovanjske doklade, ne pa tudi za osebne doklade, pri katerih naj se odpravijo draginski razredi.

2. Člen 2. in draginski razredi naj se ukinijo, ker je ugotovljeno, da je draginja v državi povprečno povsod enaka.

3. V II. stanovanjski razred naj pridejo tudi narodno obmejni kraji, kjer ima učiteljstvo zaradi narodnostnih razmer in nasprotnega prebivalstva težavno stališče in delo ter le s težavo in preplačilom dobi stan in hrano. Ti kraji naj se ugotovijo v sporazumu z učiteljsko organizacijo. V I. stanovanjski razred naj se uvrste vsa mesta. — Člen 3. naj se v tem smislu izpremeni.

4. V členu 5. naj izpade beseda »stalni« in naj se glasi le »učitelji in učiteljice«. — Vse učiteljstvo živi pod enako težkim draginskimi razmerami, zato je tudi opravičeno do enakih draginskih dokladov, najsi je potem stalno ali ne.

Od prosvetnega ministra naj se zahteva, da se v člen 5. drag. zak. uvrste tudi zabavilje (otroške vrtarice) in učiteljice ženskih ročnih del, kakor so v ta člen uvrščene poštne nastavljenke, ki nimajo višje predizobrazbe od zabavilj in učiteljic ženskih ročnih del, po službi pa opravljajo le podrejen pisarniški posel, medtem ko je zabaviljam in učiteljicam ženskih ročnih del izročeno samostojno vodstvo in služba vzgoje mladine, t. j. naroda in državljanov.

Višina dnevnic naj se v tem členu zviša odgovarjajoče vsakokratni draginji; nujno pa za sedaj za 150%.

5. Analogno pod 4. navedeni zahtevi naj se iz člena 6. črta besedilo »vse ostale kategorije učiteljstva«.

Maksimiranje se ima v tem členu odpraviti.

6. Vsi upokojeanci in upokojenke naj dobe iste draginske doklade kakor aktivno uradništvo, ker žive upokojeanci v enakih draginskih razmerah kakor aktivno uradništvo ter to razmerje naravnost tudi čuti socialne pravičnosti z ozirom na njihovo dosedanje službo državi. Osebnost draginske doklade naj se jim odmeri na podlagi službenih let in plače, kakor bi bili po sedanjih predpisih upokojeni; stanovanjska doklada pa po kraju in službenem mestu, s katerega so bili upokojeni.

V tem smislu naj se izpremeni člen 17. zakona o draginskih dokladah in s tem odpade tudi potreba besedila čl. 18. istega zakona.

7. Pri členu 19. in 20. naj se prizna tudi pravico do stanovanjskih dokladov, katere so posebno potrebne za popolne sirote državnih nameščencev.

8. Pravica do stanovanjske doklade naj se prizna tudi uslužbencem po členu 6. in 7. zakona o draginskih dokladah in naj se v tem smislu izpopolni člen 21. zakona, ker je za te uslužbenke ravno tako veljavna in občutna stanovanjska draginja kakor za druge državne nameščence.

9. Upokojeanci in upokojenke naj se glede stanovanjskih dokladov izjednačijo z aktivnim uradništvom in naj se uvrstitev in odmera stanovanjskih dokladov izvrši na podlagi službenih let in plače, kakor bi bili upokojeanci po sedanjih predpisih in po službenem kraju, s katerega so bili upokojeni. V tem smislu naj se izpremeni člen 22. zakona o draginskih dokladah.

10. Člen 34. se ima brezpogojno ukiniti po načelu, da se mora »enako delo tudi enako plačati« in po načelu, da ne velja tu dvojna in nepravilna mera dr-

žave napram poročenim državnim uradnikom. Država se ne vtikaj v zasebno zakonsko razmerje svojih uslužbencev in naj se odmera plače izvrši le na podlagi izvrševanja in položaja službe. Kakor plačuje država po členu 36. z neuradniki poročenim državnim uradnikom polne draginske doklade, ne oziroma se na to, da njihovi možje zaslužijo več nego znaša plača moža državnega uradnika in da skupni dohodki teh zakonskih parov visoko presegajo plačo najvišjih razredov državnega uradništva tako je neupravičeno uvažati drugačen princip za poročene državne uradnike, ki imajo za možje državne uradnike. To je dvojna mera in krivično stališče. Zahteva naj na država z vsoto strogojosti od poročenih uradnikov in zaradi zakona neovirano izpolnjevanje službenih dolžnosti.

11. Člen 39. naj se izpremeni tako, da prejemajo na bolniškem dopustu nahajajoči se uradniki tudi po enem letu polne draginske doklade, ker zaradi bolezni ni njih draginska potreba in razmere nič zmanjšane in so isti še v večji potrebi in bedi. Zato naj ostanejo njih draginske doklade neokrnjene pač na naj se uvede po enem letu bolezenskega dopusta tudi začasna upokoitev za gotov čas v slučaju težke bolezni a s polnimi draginskimi dokladami.

12. V zakon o draginskih dokladah naj se zopet uvede določba o dvojnem gospodinjstvu, ker je sicer položaj mnogih državnih nameščencev, ki morajo živeti ločeno od družine, na službenem mestu nevzdržljiv.

II. ZAHTEVE GLEDE IZVEDBE ZAKONITIH DOLOČB O PRAVICI DO STANARINE IN OGREVA.

Tudi za učiteljstvo v Sloveniji naj se izvede člen 33. »Zakona o izpremembah in izpopolnitvah zakona o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904« od dne 23. julija

1919, ki določa, »da imajo stalni učitelji (učiteljice) pravico do brezplačnega stanovanja ali kuriva ali do povračila v denarju za to«; in člen 299. »Finančnega zakona za leto 1922/23.« razglašene v »Službenih Novinah« št. 105 z dne 9. okt. 1922, ki ureja odškodnino za stan in ogrev učiteljstva.

Odškodnina za stanarino in ogrev naj se uredi tako, da bo isto prejemalo učiteljstvo v denarju od države, skupno z mesečno plačo.

III. ZAHTEVE GLEDE POTNIH IN SELITVENIH STROŠKOV.

Revidira naj se »Uredba o povračilu stroškov državnim uslužbencem ob službenem potovanju« z dne 30. sept. 1920 D. R. br. 96.000 »Službene Novine« št. 222 z dne 8. oktobra 1920 sedanjim prometno-draginskimi in prehranjevalno - draginskimi razmeram odzovarjajoče.

IV. ZAHTEVE GLEDE NA VŠETJE VOJNIH LET.

Veljavnost določbe št. 282 proračunskega zakona za leto 1922/23. »Službene Novine« št. 105 z dne 9. okt. 1922 naj se razširi na vse državne nameščence.

V. ZAHTEVE GLEDE UZAKONJENJA SLUŽBENE PRAGMATIKE.

Službena pragmatika naj se čim prej zakoniti da se s tem uredi materialni in pravni položaj uradništva in naj se pri tem upoštevata tudi stališča in zahteve Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva.

VI. ZAHTEVE GLEDE NA PROSVETNI BUDŽET ZA SLOVENIJO.

Vse postavke, ki so bile z državnim prosvetnim budžetom za leto 1922/23. ukinjene, a so po zakonih in dekretih šolstvu in učiteljstvu v Sloveniji zajamčene, naj se zopet vzpostavijo v proračun za leto 1923/24, ter enako tudi vsi zakonito pripadajoči zneski za nazaj.

LISTEK.

† Spominu Jone Štepečeve.

Oj ti pomlad! Plavala si nad našimi holmi in livadami poljubljala si mlado bitje, razsipala si baš prvo cvetje. Zar tvojih sinjemodrih solnčnih očk je objemal in ogreval mrzli svet, ki je hitel v tvoj objem. Da, ti solnčna pomlad! Je li mogoče, da si ob obilici svoje solnčne sreče in miline, ki si z njo napajala zemljo, zabila poslali le en sam dih med tiste mrzle stene, med katerimi te je s toliko nado pričakovalo ugašajoče mlado življenje? Ej, da si le samo slutila, koliko hrepenenja po tebi je bilo tam, bila bi prišla! — Tolažili smo Jono s tvojim prihodom, s teboi smo ji oživljali upe v življenje. Toda prišla si z vsemi svojimi črti, pa hitela si mimo nje. Zasvetile so se ji motne nekdanje tako žive, globoke oči: »Slišiš, pomlad je tu! — Ptčki pojo!« — Ti pomlad tega klica nisi slišala, hitela si dalje, oživljala si drugod — za tabo je z vso brezsrčno o krutnostjo utrjala to mlado življenje nemilom smrt.

Živo se še spominjam onih kratkih mesecev, ko nas je srečavala Jona na

prostornih hodnikih naše šole. Iz njenega lepenga sicer resnega obraza sijal je takrat žar pomladi. Kdo je slutil, da nam ta cvet tako naglo umre? Iz njenih lepih, temnih oči zrla je globoka duša, kateri pogledati do dna bi bilo težko. Moral si imeti spoštovanje do nje, četudi si jo te navidezno poznal. V navadnem običevanju je bila vesela in prijazna, a tudi resna in brezpogojno odkrita, če je bilo treba. Ni čuda, če si je v kratkem osvojila srca vseh, s katerimi je običevala, tembolj pa onih, ki so imeli priliko, spoznavati jo kot učiteljico in onih, ki so imeli moč, pogledati li nekaj globlje v njeno bogato dušo.

Odločen ji je bil 6. razred osnovne šole. Te slabo nadarjene zelo revne in premnožkrat vsled strašnih socialnih razmer izprizjene deklice so našle v njej ne le učiteljice, ki jim je znala z izredno spretnostjo podati vsaj najpotrebnejše znanje našle so v njej v prvi vrsti to, kar največkrat pogrešamo skrbno mater, ki se je posvetila vzgoji teh revic s toliko ljubeznijo požrtvovalnostjo in energijo, da so se človeku, ki je bil slučajno priča nekaterih takih prizorov, morale orositi oči, da je obstal v nemem občudovanju.

Nekoč me pokličejo njene učenke po

popoldanskem pouku v razred: »Rade bi napisale na tablo godovno voščilo in okrog bi kaj narisale, pa ne znamo. Prosimo, da bi nam gdč. pomagali.« — Stojim v razred. — Ves je prepleten z zelenimi vencami (bila je pozna jesen), pot do mize so ji pogrnile in posule z zelenjem, mizo okrasile s cvetjem. Morda nisem nikdar v življenju želel kakšnega otroka tako lahko in veselo ustregla, kakor to pot! Jona! Cvetje si gojila v teh otroških dušah ljubezen in hvaležnost teh nežnih src, ti je to cvetje ta dan samo vračalo! Žal, da je temu dnevu tako hitro sledil tudi njen zadnji šolski dan! Njena šolska soba je bila mrzla, zelo mrzla in premeštili jo, je bilo takrat baže nemogoče.

Jona je legla. A že čez nekaj dni je zopet v šoli, na obrazu nosi sumljivo rdečico. To pot je Jona zadnjič v šoli. Pozneje ni več vstala. Učenke so jo poslušale le še ob postelji, poslušale in plakale.

In sedaj! Je li mogoče Jona, da ti usoda vse bogastvo tvoje duše, ki si ga tako nesebično razsipala med druge, plačuje s toliko okrutnostjo, da te za več nego dolgi dve leti priveže na posteljo in to celo brez vsakih sredstev za te in ono, ki čuje in bedi pri tebi, tvojo mater? Je

li mogoča tolika brutalnost današnjega kulturnega časa? Čemu vprašam? — Dejstvo je! — In ti Jona, s kolikim heroizmom si prenašala vse strašne udarce usode, vsa razočaranja! Nisi godrnjala, odpuščala si! — Da, da odpuščamo i mi za tebe!

Besede govornikov ob njenem grobu so segale v srce, hvaležni smo jim bili za nje. Povedale pa niso vsega. Stal si ob grobu, poslušal pesem, ki so jo v slovo peli naši tovariši poslušal si govornike, toda, da si se ozrl tje okrog in opazil niene bivše učenke, sedaj že skoro dorašle dekleta, kako so jim drle solze po obrazu, te solze so ti povedale vse!

Pomlad je plavala nad nami, ko smo jo polagali v grob. Kje si bila pomlad, ko te je Jona tako želela, želela si tvojega življenja, solnce in cvetja? Nisi ji vrnila življenja, nisi ji vrnila solnce, poslednji dom, gomilo si ji pa posula s cvetjem. S cvetjem najlepših spominov postavljamo se, i mi od tebe: Jona tako prijetno se je spajala slika tvoje zunanosti in tvoje plemenite duše s prostori, v katerih si delovala, ki so ti pa žal morali prinesiti smrt!

Ave anima nja! Uživaj večno, rajsko pomlad! Jela Levstikova, strok. učit.